

Recenze / Reviews

JIROUŠEK, Bohumil. *Historik Jaroslav Charvát v systému vědy a moci*. Praha: Nakladatelství ARSCI: 2011. 230 s. ISBN 978-80-7420-015-1.

Naděžda Morávková

Dílo významného historika českého moderního dějepisectví a jednoho z nemnoha odborníků, kteří se v současné době soustavně zabývají bádáním v oblasti našeho dějepisectví marxistického a marxisticko-leninského, přináší pohled na roli tzv. Historické skupiny v tomto kontextu, na „půdorysu“, jak autor sám uvádí,³²⁵ biografie reprezentanta jejích předních protagonistů. Výběr osobnosti Jaroslava Charváta je u autora, který má za sebou monografie věnované takovým historikům, jakými byli Jaroslav Goll nebo Josef Macek, na jedné straně nečekaný, neboť Jaroslav Charvát se jim jistě nemůže ani rozsahem ani vlivem své tvorby rovnat, na druhé straně však pochopitelný, neboť role Jaroslava Charváta v české historiografii dvacátého století spočívá jistě spíše v postech, které zastával, a v roli, kterou sehrál jako osobnost politická. Díky jeho významným funkcím v poúnorovém vysokém školství, a v neposlední řadě díky jeho všeobecně známé učebnici světových dějin pro střední školy,³²⁶ jež provázela všechny studijní ročníky tzv. normalizační etapy naší nedávné historie, ho lze jistě považovat za reprezentativní osobnost české marxisticko-leninské historiografie. Bohumil Jiroušek sleduje Charvátovy životní osudy, jeho víceméně dělnický, sociálně demokratický původ, který ho přivedl k levicovému

³²⁵ JIROUŠEK, Bohumil. *Historik Jaroslav Charvát v systému vědy a moci*. Praha: Nakladatelství ARSCI: 2011. 230 s. ISBN 978-80-7420-015-1, anotace knihy na záložce přebalu.

³²⁶ CHARVÁT, Jaroslav. *Světové dějiny*. Praha: SPN, 1968.

smýšlení, i jeho, z hlediska kariérního postupu, „šťastný“ krok – poválečný vstup do KSČ.

Autor je po stránce metodologické již značně zkušeným badatelem v oblasti svého odborného zaměření. Umím si však představit, jak příkladně pečlivý Jiroušek musel trpět při minuciozitě rozsahu relevantních archivních pramenů, jež vlastně představovala, pomíneme-li po různých registraturách roztroušené jednotliviny, nepříliš vypovídající Charvátova osobní pozůstalost v archivu Národního muzea v Praze. Žádná zajímavá korespondence, žádné deníky či paměti. Charvát nebyl otcem žádné vědecké školy, nezůstali po něm žáci-pokračovatelé, z jejichž díla by se dalo těžit. Také Charvátovo nerozsáhlé dílo autorovi recenzované knihy nevyšlo vstříc, nevybízí k pokusu postavit monografii o tomto historikovi na analýze jeho textů, které navíc neskrývají nijakou osobitost např. v dějinné filozofii či vědecké metodologii. Nicméně osobnost Jaroslava Charváta zůstane už navždy významnou kapitolou naší moderní historiografie a jejím dějepiscům připadl úkol se s ní vypořádat. Naštěstí se úkolu ujal právě Bohumil Jiroušek. Autorovy zkušenosti v oboru a rozhled v tématické jsou značnou devizou publikace.³²⁷

Kniha přináší ucelený a do kontextu vkomponovaný pohled na významného protagonistu našeho dějepisectví v nedávné době. Je psána čtivým, civilním stylem, s jasnou logickou strukturou a důslednou argumentací, s bohatou výbavou pečlivých odkazů ke zdrojům informací v průběhu celého textu, jak je již čtenář u Bohumila Jirouška zvyklý. Publikace se tak vřazuje mezi fundamentální současná díla o naší moderní historiografii a těžko ji bude moci budoucí badatel v tématu obejít.

³²⁷ Kapitola *České marxistické dějepisectví – mezi tradicí a změnou* na pouhých jednadvaceti stránkách by pro méně erudovaného historika mohla být pastí, jež ho zavede do zrádných vod zjednodušení či vágnosti. Autor několika významných studií a přední autor kolektivní publikace o proměnách diskursu české marxistické historiografie se však vypořádal s tématem způsobem přesně vyhovujícím potřebám dané publikace.